

מדוע אנו תומכים בהליכי העמדה לדין בבית המשפט הבין-לאומי הפלילי בגין פשעים בישראל ופלסטיין

מתקפות חמאס בישראל ב-7 באוקטובר והתגובה הצבאית של כוחות ישראליים בעזה העמידו את מערכת המשפט הבין-לאומית במבחן קיצוני. על כן אנו, משפטנים העוסקים במשפט הבין-לאומי, חשנו מחויבים לסייע כאשר התובע בית המשפט הבין-לאומי הפלילי, כרים קאן, ביקש כי נייעץ בבחינת השאלה האם היו ראיות מספיקות להגשת אישומים בעניין פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. היום נקט התובע בצעד היסטורי כדי להבטיח שהצדק יעשה עבור הקורבנות בישראל ובפלסטיין, והגיש בקשות לחמישה צווי מעצר, בהן נטען כי בכירים בחמאס ומנהיגים ישראליים ביצעו פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. באלו נכללות בקשות לצו מעצר כנגד מפקדיה המדיניים והצבאיים של חמאס ונגד ראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו.

במשך חודשים עסקנו בתהליך נרחב של סקירה וניתוח. בחנו בקפידה כל אחת מן הבקשות לצווי מעצר, וכן את התשתית שהציג צוות התביעה לתמיכה בבקשות הצוים. בכך נכללו הודעות שמסרו עדי ועדות ראיה, עדויות מומחים, תכתובות רשמיות, סרטונים ותצלומים. בחוות-דעתנו המשפטית שפורסמה היום, אנו מסכימים פה אחד כי עבודת התובע נעשתה בקפידה ובהוגנות, ועוגנה בחוק ובעובדות. עוד אנו מסכימים פה אחד כי ישנו יסוד סביר להניח כי החשודים שזיהה התובע ביצעו פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות המצויים בגדרי סמכותו של בית המשפט הבין-לאומי הפלילי.

אין זה חריג שהתובע מזמין מומחים חיצוניים ליטול חלק בסקירת ראיות, בכפוף להסדרי סודיות נאותים, במהלכה של חקירה או משפט. זו אף אינה הפעם הראשונה שתובע בבית דין בינלאומי מקים פאנל מומחים לשם ייעוץ בדבר אישומים אפשריים הקשורים לסכסוך. ואולם, ייתכן כי סכסוך זה הוא חסר תקדים, במובן מידת אי-ההבנה שעורר לגבי תפקידו של בית המשפט הבין-לאומי הפלילי וסמכות שיפוטו, כמו גם שיח סדוק ומערער ביותר, ואף, בהקשרים מסוימים, אנטישמיות ואי־למפופולריות.

על רקע זה חשנו אנו, משפטנים בעלי התמחות במשפט בין-לאומי, הבאים מרקע אישי מגוון, כי מחובתנו להיענות להזמנה ולספק חוות-דעת משפטית בלתי-תלויה ונטולת-פניות המבוססת על ראיות. נבחרנו מתוקף מומחיותנו במשפט בין-לאומי פומבי, דיני זכויות אדם בינלאומיים, משפט הומניטרי בין-לאומי ומשפט פלילי בין-לאומי, וכן, ביחס לשניים מאיתנו, ניסיון עבר כשופטים בערכאות פליליות בין-לאומיות. מטרתנו המשותפת היא קידום אחריותיות, וגיבשנו את עמדתנו על סמך בחינתן של הבקשות לצוים אל מול סטנדרט חוקי אובייקטיבי. גיבשנו את מסקנותינו האמורות פה אחד. אנו מאמינים כי חשוב לתת להן פומבי, בהינתן מידת הפוליטיזציה של השיח, שכיחותה של דיסאינפורמציה, ומניעת גישתה של תקשורת בין-לאומית לאזורי הלחימה.

הפאנל מסכים פה אחד עם מסקנתו של התובע שישנו יסוד לסביר להניח כי שלושה ממנהיגי הבכירים של חמאס – יחיא סינוואר, מוחמד דף ואיסמעיל הנייה – ביצעו פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות בשל הריגתם של מאות אזרחים, לקיחתם של לפחות 245 בני ערובה, ומעשי אלימות מינית שבוצעו כנגד חטופים וחטופות ישראלים. הפאנל מסכים פה אחד כי הראיות שהציג התובע מקימות יסוד סביר להניח כי **נתיניהו ושר הביטחון של ישראל יואב גלנט** ביצעו פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. הדבר כולל את פשע המלחמה של שימוש מכוון בהרעבת אזרחים כשיטת לחימה, ורציחתם ורדיפתם של פלסטינים כפשעים נגד האנושות. הטעמים שהובילו למסקנותינו אלה מוצגים ב**חוות-הדעת המשפטית** שלנו.

חשוב להבין כי האישומים אינם נוגעים לסיבותיו של הסכסוך. האישומים נוגעים לניהול לחימה באופן המפר את הכללים המקובלים והנהוגים במשפט הבין-לאומי, החלים על קבוצות מזוינות והכוחות המזוינים בכל מדינה בעולם. בנוסף, מובן שהבקשות לצווי מעצר עליהן הוכרז היום הן רק הצעד הראשון. אנחנו מקווים שהתובע ימשיך לנהל חקירות ממוקדות, לרבות גם בקשר עם הפגיעה הנרחבת באזרחים כתוצאה מההפצצות בעזה ועם הראיות לאלימות מינית שבוצעה נגד ישראלים וישראליות ב-7 באוקטובר.

אין ספק שהצעד שנקט היום התובע מהווה אבן דרך בתולדות המשפט הפלילי הבין-לאומי. אין סכסוך שיש להחריגו מתחולתו של הדין. אין ילדה או ילד שחיהם שווים פחות מאלו של אחרים. הדין אותו אנו מחילים הוא דינה של האנושות, לא החוק של צד זה או אחר. עליו להגן על כל קורבנותיו של סכסוך זה, ועל כל האזרחים בסכסוכים עתידיים.

שופטיו הנכבדים של בית המשפט הפלילי הבין-לאומי יקבעו, בסופו של דבר, אילו צווים, אם בכלל, יש להוציא. כמו כן, עם הימשכות החקירות, אנחנו מקווים שרשויות מדינתיות, עדי ועדות ראייה, שורדים ושורדות, יגלו מעורבות בהליך המשפטי. לבסוף, אנחנו מקווים שתהליך זה יתרום להגברת ההגנה על אזרחים ולשלום בר-קיימא, באזור שכבר חווה סבל כבד מנשוא.

השופט הלורד אדריאן פולפורד, סגן נשיא בדימוס בבית הדין לערעורים של אנגליה וויילס, ושופט בדימוס בבית המשפט הפלילי הבין-לאומי

השופט תיאודור מרון, פרופסור אורח באוניברסיטת אוקספורד, עמית כבוד בטריניטי קולג', וכן שופט ונשיא בדימוס של בית הדין הפלילי לעניין יוגוסלביה לשעבר (ICTY)

אמל קלוני, עורכת דין, מרצה-מן-החוץ בבית-הספר למשפטים באוניברסיטת קולומביה ומייסדת-שותפה של קרן קלוני לצדק

דני פרידמן, עורך דין, מומחה למשפט פלילי, משפט בין-לאומי וזכויות אדם

הברונית הלנה קנדי, עורכת דין, חברה בבית הלורדים ונשיאת המכון לזכויות אדם ב-International Bar Association

אליזבת וילמסהרסט, לשעבר המשנה ליועץ המשפטי במשרד החוץ הבריטי ועמיתה למשפט בין-לאומי ב-Chatham House